

Organizational war under pseudodemocracy

With the collapse of the socialistic camp system, the unipolar model has emerged in the world, and the US has been striving for world hegemony and global domination in all spheres of social communication from politics to culture. The end of the twentieth century was characterized by aggressive policy of the Anglo-Saxons, who gradually imposed on many countries of the world their rules of the game, broadcast their western values, destroyed national economies, turning them into their raw-material appendage, disdainful of cultural and denominational features of any region. If local political leaders tried to resist or simply did not fit into coordinate system of the US, they were shifted quickly.

"Velvet" revolutions, that followed the same scenario, have taken place in different countries of the world. The revolutions resulted in the overthrow of the ruling elites and the breaking of statehood. The dominance of the United States over a number of sovereign states, interference with their internal affairs in conjunction with the official statement of the American president about the exclusiveness of his nation, speaks of a new trend in world politics — a neo-colonial redistribution of the world, in which only one state wants to become a colonizer.

Organizational War, a whole set of complex, multi-level, combined technologies, is used to accomplish these goals. Yugoslavia, Georgia, Iraq, Tunisia, Egypt, Libya, Syria, Ukraine are far from complete list of countries in which such technologies have been applied, plunging these states into so-called "managed" chaos. This work is devoted to the study of individual organizational weapons technologies in the framework of the organizational war.

Keywords: organizational system, organizational war, organizational weapons, managed chaos, soft power, hard power, indirect action strategies, organizational informational weapons, organizational financial weapons, organizational historical weapons

References

1. Bogdanov A. A. (1922). Tektologiya — Vseobshaya organizacionnaya nauka. Berlin—Sankt-Peterburg. Pereizdanie: V 2 kn. Moskva: Ekonomika.
2. Ovchinskij V., Sundiev I. (2013). Organizacionnoe oruzhie: funkcionalnyj genezis i sistema tehnologij XXI veka. *Izbornyj klub*, 6, 47—66.
3. Sundiev I. (2013). Organizacionnoe oruzhie: funkcionalnyj genezis i osnovnye napravleniya ispolzovaniya v sovremennoj istorii Rossii. *Ekonomicheskie strategii*, 6, 26—37.
4. Senchenko M., Senchenko O., Gastinshikov V. (2016). *Mozkovi centri krayin svitu*. Kiyiv: Personal.
5. Senchenko M. I. (2003). *Ukrayina: shlyahom nezalezhnosti chi neokolonizaciyi?*. Kiyiv: MAUP.
6. Senchenko M. I. (2009). *Teoriyai praktika nevidimyh vojn*. Kiyiv: KIT.
7. Uryadovij kuriyer (1991), 41, 6.
8. Uryadovij kuriyer (1991), 32, 3.
9. Uryadovij kuriyer (1991), 14—15, 6.

Надійшла до редакції 16 липня 2019 року

КНИГОЗНАВСТВО. ВИДАВНИЧА СПРАВА

УДК 015:002.2](477)"2018"

DOI: 10.36273/2076-9555.2019.7(276).9-17

Олена Ключніченко,

завідувач відділу наукової підготовки

державних бібліографічних покажчиків Книжкової палати України,

e-mail: litopus@ukrbook.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5437-6498>

Лідія Очеретяна,

старший науковий співробітник відділу наукової підготовки

державних бібліографічних покажчиків Книжкової палати України,

e-mail: litopus@ukrbook.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5894-2955>

**Книги України в дзеркалі державної бібліографії
(за матеріалами бази даних державної бібліографії
"Літопис книг" за 2018 р.)**

Останніми роками у видавничій галузі України спостерігається стабільна динаміка зростання кількості та оновлення асортименту вітчизняної книги, випущеної суб'єктами видавничої діяльності різних форм власності.

Розгалужена система бібліографічної інформації Книжкової палати України всебічно охоплює різні види вітчизняної друкованої продукції та слугує ґрунтовною базою для створення й видання державних бібліографічних покажчиків. Соціально значущим і важливим елементом книжкової справи є "Літопис книг", що містить вичерпну бібліографічну інформацію про книги та брошури з усіх галузей знань: наукові, науково-популярні, навчальні, довідкові, релігійні, офіційні, суспільно-політичні, виробничо-практичні, літературно-художні й популярні видання для дітей та юнацтва тощо.

Сучасні тенденції розвитку книговидавничої галузі, науки та культури зумовлюють потребу бібліометричного аналізу бази даних державної бібліографії книжкових видань "Літопис книг". У пропонованій статті досліджено тематичний розподіл бази даних за 2018 р. відповідно до класів УДК, до якої увійшов 19 391 бібліографічний запис.

Для визначення тематичної спрямованості книговидання в Україні у 2018 р. відповідно до галузей наук проведено порівняльний аналіз кількості видань за розділами УДК, під час якого виявлено, що більшість записів належать до класів 0, 3, 6 та 8 — 11 313 назв, або 58,34% загальної кількості видань 2018 р. — художні й літературознавчі твори та книги з питань освіти, юриспруденції, економіки, медицини, науки; решта розділів разом налічують мени як половину всіх записів бази даних — 41,66%, або 8078 записів.

Ключові слова: база даних, бібліографічна інформація, бібліометричний аналіз, дослідження, книги, брошури, неперіодичні видання

Постановка проблеми. У сучасному суспільстві за умов стрімкого зростання значущості інформації, її постійного оновлення та необхідності оперативного доступу до інформаційних ресурсів на перший план виходить надання можливості зорієнтуватись у загальному потоці вітчизняної друкованої продукції. У зв'язку з цим Книжкова палата України впроваджує сучасну інформаційну систему створення й поширення бібліографічної інформації шляхом підготовки бібліографічних баз даних (БД) і видання поточних бібліографічних покажчиків.

Ця розгалужена система бібліографічної інформації всебічно охоплює різні види книжкової продукції України та є ґрунтовною базою для створення й видання державних бібліографічних покажчиків. "Літопис книг" — один із соціально значущих і необхідних елементів книжкової справи, що виходить друком із 1924 р. і містить вичерпну бібліографічну інформацію про книги та брошури з усіх галузей знань: наукові, науково-популярні, навчальні, довідкові, релігійні, офіційні, суспільно-політичні, виробничо-практичні, літературно-художні й популярні видання для дітей та юнацтва тощо. Випуск державного бібліографічного покажчика "Літопис книг" здійснюється двічі на місяць на основі аналітико-синтетичного опрацювання обов'язкового примірника видань, який надходить у Книжкову палату України відповідно до Закону України "Про обов'язковий примірник документів".

Укладання БД — відбір книг і брошур, їхнє аналітико-синтетичне опрацювання та систематизація — здійснювалося на підставі чинних національних стандартів, робочих інструкцій і методичних рекомендацій, розроблених Книжковою палатою України [1—3; 7, 8, 16—27].

Сучасна автоматизована технологія опрацювання документного потоку й методика статистичного обліку дала змогу отримати оперативну інформацію щодо випуску книг і брошур одразу після надходження обов'язкового примірника видань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. За останні п'ять років аналіз поточної статистики випуску книг і брошур проводили А. Мураховський і С. Буряк, а щороку продовжували дослідження С. Буряк і Н. Музиченко.

У 2011 р. Л. Очеретяна розпочала аналіз бази даних "Літопис книг" за 2010 р.; 2012 р. В. Кочупалова та О. Ключніченко продовжили порівняльний аналіз БД за матеріалами державного бібліографічного покажчика "Літопис книг" за 2010—2011 рр. Аналітичний огляд "Книги України у дзеркалі державної бібліографії" (за матеріалами 2014 р.) 2015 р. здійснила О. Ключніченко. Починаючи з 2016 р. і до поточного року включно цю тему опрацьовують О. Ключніченко та Л. Очеретяна.

Мета дослідження: виявлення тематичної спрямованості книговидання в Україні у 2018 р. відповідно до галузей наук.

Метод дослідження: бібліометричний аналіз.

Об'єкт дослідження: база даних державної бібліографії "Літопис книг" за 2018 р.

Виклад основного матеріалу дослідження. До БД "Літопис книг" за 2018 р. увійшов 19 391 бібліографічний запис. У пропонованому дослідженні проаналізовано розподіл записів за галузями знань відповідно до класів Універсальної десятикової класифікації (УДК) (діагр. 1, 2) і табл. 1—10.

У діагр. 1 наведено тематичний розподіл записів на книги та брошури за класами УДК у відсотках до загальної кількості записів:

0 Загальний клас — 1670 записів, або 8,62%;

1 Філософія. Психологія — 618 записів, або 3,19%;

2 Релігія. Теологія (богослов'я) — 559 записів, або 2,88%;

3 Суспільні науки — 4187 записів, або 21,59%, — за кількісним розподілом посідає друге місце;

5 Математика та природничі науки — 1084 записи, або 5,59%;

6 Прикладні науки. Медицина. Техніка — 2409 записів, або 12,42%, — на третьому місці;

7 Мистецтво. Декоративно-прикладне мистецтво. Ігри. Спорт — 400 записів, або 2,06%;

8 Мова. Мовознавство. Лінгвістика. Література — 7400 записів, або 38,16% — на першому місці за кількістю опрацьованих видань;

9 Географія. Біографії. Історія — 1064 записи, або 5,49%.

Діагр. 1. Розподіл книг та брошур за класами УДК

Результати бібліометричного аналізу бібліографічної інформації про книги та брошури у межах класів УДК наведено в табл. 1—10 (кількісний і відсотковий розподіл відповідно до загальної кількості записів у класі).

До класу 0 *Загальний клас* увійшли записи з питань науково-технічної інформації, бібліографії й бібліотечної справи, журналістики тощо [21]. Поміж них вагому частину становлять видання розділів 00 *Прологомена. Загальні питання науки та культури* — 782 назви, або 46,83%; 087.5 *Публікації для молоді* —

572 записи, або 34,25%, та 01 Бібліографія і бібліографічні покажчики. Каталоги — 192 записи, або 11,5%; найменше видань відображено у розділах 050 Серійні видання. Періодика та 08 Видання змішаного змісту. Збірники — по 2 записи, або 0,12%. У табл. 1 наведено розподіл бібліографічних записів за розділами цього класу.

У табл. 2 наведено результати аналізу тематичного розподілу публікацій розділу 00 Загальні питання науки та культури [21]. У цьому класі переважають видання розділів 005 Управління. Менеджмент — 325 записів, або 41,56%; друге місце посідає розділ 004 Комп'ютерна наука і технологія. Застосування

комп'ютера. Оброблення даних — 260 записів, або 33,25%; третє — розділ 001 Наука та знання загалом. Організація розумової праці — 142 записи, або 18,15%; найменше записів зафіксовано в розділі 003 Системи письма і писемності — 2 записи, або 0,26 %.

За кількістю записів у класі 1 Філософія. Психологія лідирують видання з психології — 357 записів, або 57,77%, та філософських наук — 214 записів, або 34,63%. Найменшу частину записів містить розділ 17 Філософія моралі. Етика. Практична філософія — 12 записів, або 1,94%. Тематичний розподіл у класі 1 Філософія. Психологія наведено в табл. 3.

Таблиця 1

Розподіл книг та брошур за розділами УДК класу 0 Загальний клас

Назва розділу	К-сть записів	% від заг. к-сті записів у класі
00 Прологомена. Загальні питання науки та культури	782	46,83
01 Бібліографія і бібліографічні покажчики. Каталоги	192	11,5
02 Бібліотечна справа. Бібліотекознавство	31	1,86
030 Довідкові видання загального типу	3	0,17
050 Серійні видання. Періодика	2	0,12
06 Організації загального типу	43	2,57
07 Медіа. Засоби масової інформації (ЗМІ). Масова комунікація. Дослідження засобів масової інформації та комунікації	35	2,1
08 Видання змішаного змісту. Збірники	2	0,12
087.5 Публікації для молоді	572	34,25
09 Рукописи. Раритети і рідкісні книги	8	0,48
Усього	1 670	100

Таблиця 2

Розподіл книг та брошур за підрозділами УДК розділу 00 Загальні питання науки та культури

Назва розділу	К-сть записів	% від заг. к-сті записів у класі
001 Наука та знання загалом. Організація розумової праці	142	18,15
002 Друк загалом. Документація. Книги. Авторство	6	0,77
003 Системи письма і писемності	2	0,26
004 Комп'ютерна наука і технологія. Застосування комп'ютера. Оброблення даних	260	33,25
005 Управління. Менеджмент	325	41,56
006 Стандартизація та стандарти	23	2,94
007 Діяльність і організація. Загальна теорія комунікацій і управління (кібернетика)	4	0,51
008 Цивілізація. Культура. Прогрес	20	2,56
Усього	782	100

Таблиця 3

Розподіл книг та брошур за розділами УДК класу 1 Філософія. Психологія

Назва розділу	К-сть записів	% від заг. к-сті записів у класі
1/14 Філософія	214	34,63
159.9 Психологія	357	57,77
16 Логіка. Епістемологія. Теорія пізнання. Методологія та логіка науки	35	5,66
17 Філософія моралі. Етика. Практична філософія	12	1,94
Усього	618	100

Клас 2 Релігія. Теологія (богослов'я) містить 559 записів на книги та брошури, з них найбільшу кількість становлять видання, присвячені християнству —

491 назва, або 87,84%, а найменшу — з питань буддизму — 3 записи, або 0,54%. Результати аналізу розподілу книг та брошур цієї тематики відображено в табл. 4.

Клас 3 *Суспільні науки* є одним із найбільших за обсягом — 4187 записів, його значну частину становлять книги з питань освіти, навчання та виховання — 1512 записів, або 36,11%; права — 1040 записів, або 24,84%, та економіки — 844 записи, або 20,16%. Результати аналізу розподілу видань наведено у табл. 5.

У класі 5 *Математика та природничі науки* переважають видання з питань математики — 309 записів, або 28,51%, біологічних наук — 243 записи, або 22,42%, фізики — 150 записів, або 13,84%, та хімії — 128 записів, або 11,81%. У табл. 6 наведено результати аналізу розподілу книг та брошур за розділами УДК зазначеного класу.

Таблиця 4

**Розподіл книг та брошур за розділами УДК
класу 2 Релігія. Теологія (богослов'я)**

Назва розділу	К-сть записів	% від заг. к-сті записів у класі
2-1 Теорія та філософія релігії. Природа релігії. Феномен релігії	20	3,58
23 Релігії, які виникли на Індійському субконтиненті. Індійська релігія в широкому розумінні	10	1,79
24 Буддизм	3	0,54
26 Іудаїзм	7	1,25
27 Християнство	491	87,84
28 Іслам	8	1,42
29 Сучасні духовні рухи	20	3,58
Усього	559	100

Таблиця 5

Розподіл книг та брошур за розділами УДК класу 3 Суспільні науки

Назва розділу	К-сть записів	% від заг. к-сті записів у класі
30 Теорія, методологія та методи суспільних наук. Соціографія	48	1,15
31 Демографія. Соціологія. Статистика	170	4,06
32 Політика	159	3,8
33 Економіка. Економічні науки	844	20,16
34 Право. Юриспруденція	1 040	24,84
35 Державне адміністративне управління. Військова справа	228	5,45
36 Забезпечення духовних і матеріальних життєвих потреб	56	1,34
37 Освіта. Виховання. Навчання. Дозвілля	1 512	36,11
39 Етнографія. Звичаї. Традиції. Спосіб життя. Фольклор	130	3,1
Усього	4 187	100

Таблиця 6

**Розподіл книг та брошур за розділами УДК
класу 5 Математика та природничі науки**

Назва розділу	К-сть записів	% від заг. к-сті записів у класі
502/504 Наука про навколишнє середовище. Енвіронментологія. Екологія	99	9,13
51 Математика	309	28,51
52 Астрономія. Астрофізика. Космічні дослідження. Геодезія	43	3,97
53 Фізика	150	13,84
54 Хімія. Кристалографія. Мінералогія	128	11,81
55 Геологія. Науки про Землю	45	4,15
56 Палеонтологія	1	0,09
57 Біологічні науки загалом	243	22,42
58 Ботаніка	39	3,6
59 Зоологія	27	2,48
Усього	1 084	100

У класі 6 *Прикладні науки. Медицина. Техніка* відображено книги та брошури з питань технології різних галузей промисловості, роботи транспорту, сільського господарства, медицини, а також видання з практичного використання загальних законів фізики, хімії, біології для отримання необхідних для життя людини матеріалів і продуктів, використання природних багатств тощо [22—25]. За кількістю записів у

класі 6 *Прикладні науки. Медицина. Техніка* переважають видання з питань медицини та охорони здоров'я — 815 записів, або 33,83%; інженерної справи та техніки — 509 записів, або 21,13%; сільського господарства — 335 записів, або 13,91%; найменша кількість назв — із питань біотехнології — 21 запис, або 0,87%. Результати аналізу тематичного розподілу класу 6 *Прикладні науки. Медицина. Техніка* наведено в табл. 7.

Розподіл книг та брошур за розділами УДК класу 6 Прикладні науки. Медицина. Техніка

Назва розділу	К-сть записів	% від заг. к-сті записів у класі
60 Біотехнологія	21	0,87
61 Медичні науки	815	33,83
62 Інженерна справа. Техніка загалом	509	21,13
63 Сільське господарство та суміжні науки. Лісове господарство. Землеробство. Тваринництво. Полювання. Мисливство. Рибне господарство	335	13,91
64 Домоведення. Домашнє господарство. Комунальне господарство. Служба побуту	227	9,42
65 Організація та управління підприємствами зв'язку, транспорту, торгівлі, поліграфії. Бухгалтерська справа, рахівництво. Зв'язок з громадськістю	296	12,29
66 Хімічна технологія. Хімічна промисловість і споріднені галузі	102	4,23
67/68 Різні галузі промисловості та ремесла. Легка промисловість загалом	78	3,24
69 Будівельна промисловість. Будівельні матеріали. Будівельно-монтажні роботи	26	1,08
Усього	2 409	100

У класі 7 *Мистецтво. Декоративно-прикладне мистецтво. Ігри. Спорт* згруповано книги та брошури з питань архітектури, образотворчого мистецтва, музики, спорту тощо [26]. Розділ 79 *Видовищні види мистецтва. Розваги. Ігри. Спорт* налічує 128 записів, або 32%; 73/76 *Образотворче мистецтво. Декоративно-прикладне мистецтво* — 96 записів, або 24%, а найменшу кількість назв містить розділ 77 *Фотографія, техніка кінематографії* — 2 записи, або 0,5%. У табл. 8 наведено результати аналізу розподілу книг та брошур за розділами УДК зазначеного класу.

Під час аналізу з'ясовано, що найбільше записів на книги та брошури — 7400 — припадає на клас 8 *Мова. Мовознавство. Лінгвістика. Література*.

Найбільшу частину класу 8 становлять бібліографічні записи на книги та брошури розділу 82 *Література. Літературознавство* — 6320 записів, або 85,41%, розділу 81 *Лінгвістика. Мовознавство. Мови* — 1038 записів, що становить 14,03%. Незначною кількістю репрезентовано видання із загальних питань лінгвістики та літератури — 42 записи, або 0,56%. Результати аналізу розподілу видань наведено в табл. 9.

Розподіл книг та брошур за розділами УДК класу 7 Мистецтво. Декоративно-прикладне мистецтво. Ігри. Спорт

Назва розділу	К-сть записів	% від заг. к-сті записів у класі
7.01/.09 Теорія та філософія мистецтва, методи, періоди, стилі, способи представлення зображення	42	10,5
71 Планування у межах адміністративно-територіальних одиниць. Планування у міській та сільській місцевостях. Ландшафти, парки. Сади.	27	6,75
72 Архітектура	27	6,75
73/76 Образотворче мистецтво. Декоративно-прикладне мистецтво	96	24,0
77 Фотографія, техніка кінематографії та подібні процеси	2	0,5
78 Музика. Музичні інструменти	78	19,5
79 Видовищні види мистецтва. Розваги. Ігри. Спорт	128	32,0
Усього	400	100

Розподіл книг та брошур за розділами УДК класу 8 Мова. Мовознавство. Лінгвістика. Література.

Назва розділу	К-сть записів	% від заг. к-сті записів у класі
80 Загальні питання лінгвістики та літератури. Філологія	42	0,56
81 Лінгвістика. Мовознавство. Мови	1 038	14,03
82 Література. Літературознавство	6 320	85,41
Усього	7 400	100

Матеріали з питань археології, географічних, історичних наук тощо подано у класі 9 *Географія. Біографія. Історія* [26]. Він охоплює 1064 бібліографічні записи на книги та брошури, поміж яких найбільшу кількість становлять видання з історії — 676 записів,

або 63,53%. Видань із краєзнавства зафіксовано 200 записів, або 18,8%, із питань біографічних досліджень, генеалогії, геральдики (гербознавство) — 25 записів, або 2,35%. Тематичний розподіл записів у класі 9 *Географія. Біографія. Історія* наведено в табл. 10.

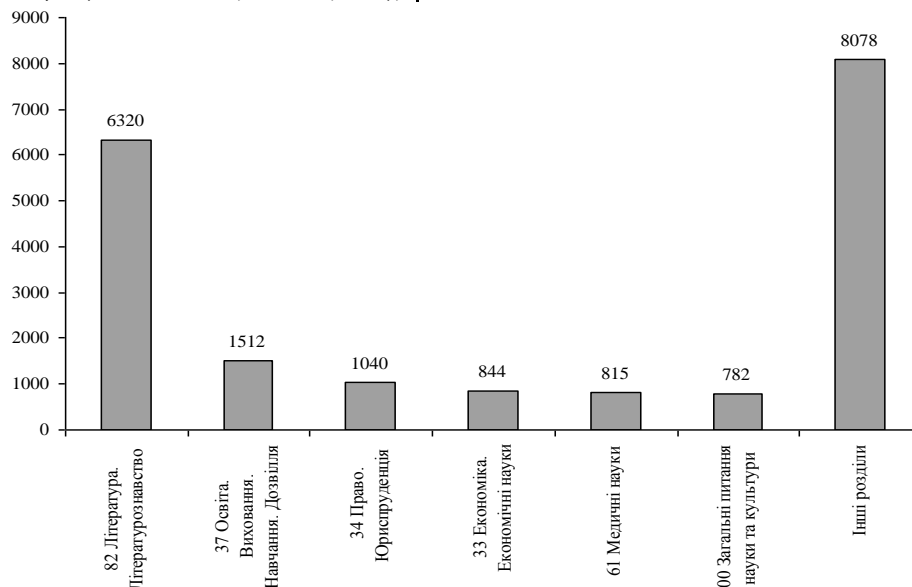
Розподіл книг та брошур за розділами УДК класу 9 Географія. Біографія. Історія

Назва розділу	К-сть записів	% від заг. к-сті записів у класі
902/904 Археологія. Передісторія. Артефакти. Археологічні пам'ятки	35	3,29
908 Краєзнавство	200	18,8
91 Географія. Географічні дослідження Землі та окремих країн	70	6,58
92 Біографічні дослідження. Генеалогія. Геральдика (гербознавство). Прапори, стяги	25	2,35
930 Історична наука. Історіографія	58	5,45
94 Історія загалом	676	63,53
Усього	1 064	100

На підставі бібліометричного аналізу кількісних показників видань, опрацьованих у БД "Літопис книг" 2018 р. за розділами УДК, проведено порівняльний аналіз (діагр. 2).

Зокрема, найбільшу кількість книг та брошур зафіксовано в розділі 82 *Література. Літературознавство* (6320 записів, або 85,41%). Друге місце посідає розділ 37 *Освіта. Виховання. Навчання. Дозвілля* (1512 записів, або 36,11%), третє — розділ 34 *Право. Юриспруденція* (1040 записів, або 24,84%),

четверте — розділ 33 *Економіка. Економічні науки* (844 записи, або 20,16%), п'яте — розділ 61 *Медичні науки* (815 записів, або 33,83%), шосте — розділ 00 *Загальні питання науки та культури* (782 записи, або 46,83%). Зазначені розділи становлять понад половину всіх записів у БД "Літопис книг", що у відсотковому відношенні відповідає 58,34%, або 11 313 записам. Решта розділів разом налічують менш як половину всіх записів БД — 41,66%, або 8078 записів.

Діагр. 2. Кількісний розподіл книг та брошур за розділами УДК

Висновки. У результаті проведеного дослідження БД державної бібліографії книжкових видань (БД "Літопис книг") із застосуванням методу бібліометричного аналізу виявлено такий тематичний розподіл книговидання в Україні у 2018 р. за класами та розділами УДК, в яких зареєстровано найбільшу кількість видань:

— понад третину усіх записів БД становлять видання класу 8 *Мова. Мовознавство. Лінгвістика. Література* — 6320 записів, або 85,41%, — художні та літературознавчі твори;

— у класі 3 *Суспільні науки* (4187 записів, або 21,59%) значну частку становлять видання розділів: 37 *Освіта. Виховання. Навчання. Дозвілля* — 1512 записів, або 36,11%; 34 *Право. Юриспруденція* — 1040 записів, або 24,84%; 33 *Економіка. Економічні науки* — 844 записи, або 20,16%;

— у класі 6 *Прикладні науки. Медицина. Техніка* зареєстровано 2409 записів, або 12,42%, що належать до

таких розділів: 61 *Медичні науки* — 815 записів, або 33,83%; 62 *Інженерна справа. Техніка загалом* — 509 записів, або 21,13%; 63 *Сільське господарство та суміжні науки. Лісове господарство. Землеробство. Тваринництво. Полювання. Мисливство. Рибне господарство* — 335 записів, або 13,91%;

— у класі 0 *Загальний клас* зареєстровано 1670 записів, або 8,62%, найбільшу частку становлять видання розділу 00 *Пролегомена. Загальні питання науки та культури* — 782 записи, або 46,83%.

Отже, найбільше записів належать до класів 0, 3, 6 та 8 — 11 313 записів, або 58,34% загальної кількості видань 2018 р., — художні й літературознавчі твори та книги з питань освіти, юриспруденції, економіки, медицини, науки, а решта розділів разом налічують менш як половину всіх записів бази даних — 41,66%, або 8078 записів.

Список використаної літератури

1. *Бібліографічний запис*. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання (ГОСТ 7.1—2003, IDT) : ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. — Чинний від 2007—07—01. — Київ : Держспоживстандарт України, 2007. — 47 с. — (Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи).
2. *Бібліографічний запис*. Заголовок. Загальні вимоги та правила складання (ГОСТ 7.80—2000, IDT) : ДСТУ ГОСТ 7.80:2007. — [Чинний від 2008—04—01]. — Київ : Держспоживстандарт України, 2009. — III, III, 7 с., вкл. обкл. — (Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи).
3. *Бібліографічний запис*. Скорочення слів і словосполук, поданих іноземними європейськими мовами (ГОСТ 7.11—2004, MOD) : ДСТУ ГОСТ 7093:2009. — [Чинний від 2009—10—19]. — Київ : Держспоживстандарт України, 2009. — 82 с., вкл. обкл. — (Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи).
4. Буряк С. Аналітичний огляд випуску книжкової продукції в 2010 році / Світлана Буряк // Вісник Книжкової палати. — 2010. — № 12. — С. 3—10.
5. Буряк С. Книговидавнича діяльність в Україні за підсумками 2016 року / Світлана Буряк, Наталія Музиченко // Вісник Книжкової палати. — 2017. — № 3. — С. 24—32.
6. Буряк С. Поточна статистика випуску книг і брошур в Україні у 2014 році / Світлана Буряк // Вісник Книжкової палати. — 2014. — № 12. — С. 3—9.
7. *Видання*. Основні види. Терміни та визначення понять : ДСТУ 3017:2015. — [На заміну ДСТУ 3017—95 ; чинний від 2016—07—01]. — Київ : УкрНДНЦ, 2016. — IV, 38 с.
8. *Використання* Універсальної десятикової класифікації при формуванні структури бібліографічних покажчиків [Текст] : інструкція / [уклад.: О. М. Устіннікова, О. В. Ключніченко] ; Держ. наук. установа "Кн. палата України ім. Івана Федорова". — Київ : Кн. палата України, 2017. — 51 с.
9. Ключніченко О. Книги України у дзеркалі державної бібліографії : аналіт. огляд : (за матеріалами бази даних держ. бібліогр. "Літопис книг" за 2014 р.) / Олена Ключніченко // Вісник Книжкової палати. — 2015. — № 12. — С. 16—19.
10. Ключніченко О. Книги України в дзеркалі державної бібліографії : аналіт. огляд : (за матеріалами бази даних держ. бібліогр. "Літопис книг" за 2015 р.) / Олена Ключніченко, Лідія Очеретяна // Вісник Книжкової палати. — 2016. — № 10. — С. 3—8.
11. Ключніченко О. Книги України в дзеркалі державної бібліографії : (за матеріалами бази даних держ. бібліогр. "Літопис книг" за 2016 р.) / Олена Ключніченко, Лідія Очеретяна // Вісник Книжкової палати. — 2017. — № 12. — С. 20—26.
12. Ключніченко О. Книги України в дзеркалі державної бібліографії : (за матеріалами бази даних держ. бібліогр. "Літопис книг" за 2017 р.) / Олена Ключніченко, Лідія Очеретяна // Вісник Книжкової палати. — 2018. — № 9. — С. 3—10.
13. Кочупалова В. Книги України в дзеркалі бібліографії : (за матеріалами держ. бібліогр. покажч. "Літопис книг" за 2010—2011 рр.) / Віта Кочупалова, Олена Ключніченко // Вісник Книжкової палати. — 2012. — № 10. — С. 7—12 ; № 11. — С. 10—16.
14. Мураховський А. Аналітичний огляд випуску друкованої продукції в 2011 році / Анатолій Мураховський, Світлана Буряк // Вісник Книжкової палати. — 2012. — № 5. — С. 3—16.
15. Мураховський А. Поточна статистика книг і брошур у 2012 році / Анатолій Мураховський, Світлана Буряк // Вісник Книжкової палати. — 2012. — № 12. — С. 3—9.
16. *Підготовка та редактування* бібліографічних посібників у виданнях [Текст] : метод. рек. / [уклад.: П. М. Сенько, О. М. Устіннікова] ; Держ. наук. установа "Кн. палата України ім. Івана Федорова". — Вид. 2-ге, без змін. — Київ : Кн. палата України, 2017. — 66, [1] с. : табл.
17. *Про обов'язковий примірник документів* : закон України від 9 квіт. 1999 р. № 595-XIV // Відомості Верховної Ради України. — 1999. — № 22/23. — Ст. 199.
18. Сенченко Н. М. Книжкова палата України. Становлення державної бібліографії / Н. М. Сенченко. — Київ : Кн. палата України, 1999. — 114 с.
19. *Складання* бібліографічного запису на книги та брошури для каталогів і картотек [Текст] : метод. рек. / [уклад.: Л. В. Вербицька, О. М. Устіннікова] ; Держ. наук. установа "Кн. палата України ім. Івана Федорова". — 2-ге вид., випр. — Київ : Кн. палата України, 2017. — 63 с.
20. *Скорочення* слів в українській мові у бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила : ДСТУ 3582—13. — [На заміну ДСТУ 3582—97 ; введ. 2013—08—22]. — Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. — [15] с. окр. паг., вкл. обл. — (Інформація та документація).
21. *Універсальна* десятикова класифікація (УДК) : Основна таблиця. 0/3 Загальний клас. Філософія. Психологія. Релігія. Суспільні науки / [підгот.: М. Й. Ахвердова та ін.] ; Держ. наук. установа "Кн. палата України ім. Івана Федорова". — 2-ге вид., виправл. і допов. — Київ : Кн. палата України ім. Івана Федорова, 2008. — 383 с.
22. *Універсальна* десятикова класифікація (УДК) : Основна таблиця. 5 Математика та природничі науки. 60 Біотехнологія. 61 Медичні науки / [підгот.: М. Й. Ахвердова та ін.] ; Держ. наук. установа "Кн. палата України ім. Івана Федорова". — 2-ге вид., виправл. і допов. — Київ : Кн. палата України ім. Івана Федорова, 2008. — 419 с.
23. *Універсальна* десятикова класифікація (УДК) : Основна таблиця. 62 Машинобудування. Техніка в цілому / [підгот.: М. Й. Ахвердова та ін.] ; Держ. наук. установа "Кн. палата України ім. Івана Федорова". — 2-ге вид., виправл. і допов. — Київ : Кн. палата України ім. Івана Федорова, 2008. — 303 с.
24. *Універсальна* десятикова класифікація (УДК) : Основна таблиця. 63/65 Сільське, лісове, рибне та мисливське господарство. Комунально-побутове господарство. Організація виробництва, торгівлі, транспорту, зв'язку, поліграфії. Бухгалтерія. Реклама : [підгот.: М. Й. Ахвердова та ін.] ; Держ. наук. установа "Кн. палата України ім. Івана Федорова". — 2-ге вид., виправл. і допов. — Київ : Кн. палата України, 2011. — 151 с.
25. *Універсальна* десятикова класифікація (УДК) : Основна таблиця. 66/69 Хімічна технологія. Хімічна промисловість. Різні галузі промисловості та ремесла. Будівельна промисловість : [підгот.: М. Й. Ахвердова та ін.] ; Держ. наук. установа "Кн. палата України ім. Івана Федорова". — 2-ге вид., виправл. і допов. — Київ : Кн. палата України, 2012. — 263 с.

26. *Універсальна* десяткова класифікація (УДК) : Основна таблиця. 7/9 Мистецтво. Ігри. Спорт. Мовознавство. Художня література. Літературознавство. Географія. Історія : [підгот.: М. Й. Ахвердова та ін.] ; Держ. наук. установа "Кн. палата України ім. Івана Федорова". — 2-ге вид., виправл. і допов. — Київ : Кн. палата України, 2011. — 147 с.
27. *Універсальна* десяткова класифікація. Структура, правила ведення та індексування (ГОСТ 7.90—2007, MOD) : ДСТУ 6096:2009. — [Чинний від 2009—07—01]. — Київ : Держспоживстандарт України, 2009. — III, III, 21, [1] с. — (Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи).

Helena Kliushnichenko

Lydia Ocheretiana

***Books of Ukraine in the mirror of the state bibliography
(according to materials of database of the state bibliography "Book Chronicle" 2018)***

During the last years we can mention the dynamic increase of Ukrainian publishing by means of quantity and expansion of assortment of books had been published by different subjects of publishing industry.

The widespread system of bibliographic information of Ukrainian Book Chamber covers different types of the national publishing products and is a thorough basic for creation and publishing state bibliographical indexes. "Book's Chronicle" is a fundamental social significant deal, which includes full bibliographical information about books and brochures of all spheres of knowledge: scientific, scientific-popular, educational, additional, reference, religious, official, social-political, industrial-practical, literary-fiction and popular publishing for children and teenagers etc.

Modern trends of book publishing development conducts the need of bibliometric analysis of book publishing state bibliography database "Book's Chronicle". In the suggested article the theme distribution of database for 2018 year according to Universal Decimal Classification, which includes 19 391 bibliographical notes had been researched.

To identify thematic focus of book publishing in Ukraine in 2018 the comparative analysis of publishing quantity was conducted. Due to it: the majority of notes belong to classes 0, 3, 6 and 8 — 11 313 names, or 58,34%, from the general publishing quantity of 2018 — fiction and literary studies of educational, economical, medical, scientific, law compositions and books. The other chapters of notes consist of 41,66% or 8078 notes.

Keywords: *database, bibliographic information, bibliometrical analysis, research, books, brochures, non-periodic publishing*

References

1. Bibliografichnij zapis. Bibliografichnij opis. Zagalni vimogi ta pravila skladannya (GOST 7.1—2003, IDT) : DSTU GOST 7.1:2006. (2007). Chinnij vid 2007—07—01. Kiyiv: Derzhspozhivstandart Ukrainyini.
2. Bibliografichnij zapis. Zagolovok. Zagalni vimogi ta pravila skladannya (GOST 7.80—2000, IDT) : DSTU GOST 7.80:2007. (2009). [Chinnij vid 2008—04—01]. Kiyiv: Derzhspozhivstandart Ukrainyini.
3. Bibliografichnij zapis. Skorochennya sliv i slovopoluk, podanih inozemnimi yevropejskimi movami (GOST 7.11—2004, MOD) : DSTU GOST 7093:2009. (2009). [Chinnij vid 2009—10—19]. Kiyiv: Derzhspozhivstandart Ukrainyini.
4. Buryak S. (2010). Analitichnij oglyad vipusku knizhkovoyi produkciji v 2010 roci. *Visnik Knizhkovoyi palati*, 12, 3—10.
5. Buryak S. (2017). Knigovidavnicha diyalnist v Ukrainyini za pidsumkami 2016 roku. *Visnik Knizhkovoyi palati*, 3, 24—32.
6. Buryak S., Muzichenko N. (2014). Potochna statistika vipusku knig i broshur v Ukrainyini u 2014 roci. *Visnik Knizhkovoyi palati*, 12, 3—9.
7. Vidannya. Osnovni vidi. Termini ta viznachennya ponyat : DSTU 3017:2015. Na zaminu DSTU 3017—95 ; chinnij vid 2016—07—01. (2016). Kiyiv: UkrNDNC.
8. Viktoristannya Universalnoy desyatkovoyi klasifikaciji pri formuvanni strukturi bibliografichnih pokazhchikiv (2017). Uklad.: O. M. Ustinnikova, O. V. Klyushnichenko. Kiyiv : Kn. palata Ukrainyini.
9. Klyushnichenko O. (2015) Knigi Ukrainyini u dzerkali derzhavnoyi bibliografiyi : analit. oglyad : (za materialami bazi danih derzh. bibliogr. "Litopis knig" za 2014 r.). *Visnik Knizhkovoyi palati*, 12, 16—19.
10. Klyushnichenko O., Ocheretyana L. (2016) Knigi Ukrainyini v dzerkali derzhavnoyi bibliografiyi : analit. oglyad : (za materialami bazi danih derzh. bibliogr. "Litopis knig" za 2015 r.). *Visnik Knizhkovoyi palati*, 10, 3—8.
11. Klyushnichenko O., Ocheretyana L. (2017) Knigi Ukrainyini v dzerkali derzhavnoyi bibliografiyi : (za materialami bazi danih derzh. bibliogr. "Litopis knig" za 2016 r.). *Visnik Knizhkovoyi palati*, 12, 20—26.
12. Klyushnichenko O., Ocheretyana L. (2018) Knigi Ukrainyini v dzerkali derzhavnoyi bibliografiyi : (za materialami bazi danih derzh. bibliogr. "Litopis knig" za 2017 r.). *Visnik Knizhkovoyi palati*, 9, 3—10.
13. Kochupalova V., Klyushnichenko O. (2012) Knigi Ukrainyini v dzerkali bibliografiyi : (za materialami derzh. bibliogr. pokazhch. "Litopis knig" za 2010—2011 rr.). *Visnik Knizhkovoyi palati*, 10, 7—12 ; 11, 10—16.
14. Murahovskij A., Buryak S. (2012) Analitichnij oglyad vipusku drukovanoyi produkciji v 2011 roci. *Visnik Knizhkovoyi palati*, 5, 3—16.
15. Murahovskij A., Buryak S. (2012) Potochna statistika knig i broshur u 2012 roci. *Visnik Knizhkovoyi palati*, 12, 3—9.
16. Pidgotovka ta redaguvannya bibliografichnih posibnikiv u vidannyah (2017). : metod. rek. Uklad.: P. M. Senko, O. M. Ustinnikova. Vid. 2-ge, bez zmin. Kiyiv: Kn. palata Ukrainyini.
17. Pro obov'yazkovij primirnik dokumentiv : zakon Ukrainyini vid 9 kvit. 1999 r. № 595-XIV (1999). *Vidomosti Verhovnoyi Radi Ukrainyini*, 22/23, 199.
18. Senchenko N. M. (1999) Knizhкова palata Ukrainyini. Stanovlennya derzhavnoyi bibliografiyi. Kiyiv: Kn. palata Ukrainyini.
19. Skladannya bibliografichnogo zapisu na knigi ta broshuri dlya katalogiv i kartotek : metod. rek. (2017). Uklad.: L. V. Verbicka, O. M. Ustinnikova. 2-ge vid., vipr. Kiyiv: Kn. palata Ukrainyini.
20. Skorochennya sliv v ukrayinskij movi u bibliografichnomu opisi. Zagalni vimogi ta pravila : DSTU 3582—13. Na zaminu DSTU 3582—97 ; vved. 2013—08—22. (2014). Kiyiv: Minekonomrozvitku Ukrainyini.
21. Universalna desyatкова klasifikaciya (UDK) : Osnovna tablicya. 0/3 Zagalnij viddil. Filosofiya. Psihologiya. Religiya. Suspilni nauki (2008). Pidgot.: M. J. Ahverдова та ін. 2-ge vid., vipravl. i dopov. Kiyiv: Kn. palata Ukrainyini im. Ivana Fedorova.

22. Universalna desyatkova klasifikaciya (UDK) : Osnovna tablicya. 5 Matematika ta prirodnichi nauki. 60 Biotehnologiya. 61 Medichni nauki. (2008). Pidgot.: M. J. Ahverdova ta in. 2-ge vid., vipravl. i dopov. Kiyiv: Kn. palata Ukraini im. Ivana Fedorova.
23. Universalna desyatkova klasifikaciya (UDK) : Osnovna tablicya. 62 Mashinobuduvannya. Tehnika v cilomu. (2008). Pidgot.: M. J. Ahverdova ta in. 2-ge vid., vipravl. i dopov. Kiyiv: Kn. palata Ukraini im. Ivana Fedorova.
24. Universalna desyatkova klasifikaciya (UDK) : Osnovna tablicya. 63/65 Silske, lisove, ribne ta mislivske gospodarstvo. Komunalno-pobutove gospodarstvo. Organizaciya virobництва, torgivli, transportu, zv'yazku, poligrafii. Buhgalteriya. Reklama. (2011). Pidgot.: M. J. Ahverdova ta in. 2-ge vid., vipravl. i dopov. Kiyiv: Kn. palata Ukraini.
25. Universalna desyatkova klasifikaciya (UDK) : Osnovna tablicya. 66/69 Himichna tehnologiya. Himichna promislovist. Rizni galuzi promislovosti ta remesla. Budivelna promislovist. (2012). Pidgot.: M. J. Ahverdova ta in. 2-ge vid., vipravl. i dopov. Kiyiv: Kn. palata Ukraini.
26. Universalna desyatkova klasifikaciya (UDK) : Osnovna tablicya. 7/9 Mistectvo. Iгри. Sport. Movoznavstvo. Hudozhnya literatura. Literaturonnavstvo. Geografiya. Istoriya. (2011). Pidgot.: M. J. Ahverdova ta in. 2-ge vid., vipravl. i dopov. Kiyiv: Kn. palata Ukraini.
27. Universalna desyatkova klasifikaciya. Struktura, pravila vedennya ta indeksuvannya (GOST 7.90—2007, MOD) : DSTU 6096:2009. (2009). Chinnij vid 2009—07—01. Kiyiv: Derzhspozhivstandart Ukraini.

Надійшла до редакції 18 липня 2019 року

РЕЦЕНЗІЇ

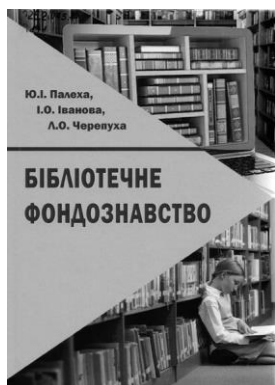
УДК 025.7/.9 (049.32)

Юрій Горбань,

кандидат культурології, доцент кафедри інформаційних технологій,
директор Наукової бібліотеки КНУКіМ,
e-mail: y.i.gorban@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5837-4409>

Бібліотечне фондознавство — культурне надбання нації

Палеха Ю. І. Бібліотечне фондознавство : навч. посіб. / Ю. І. Палеха, І. О. Іванова, Л. О. Черепуха ; за заг. ред. проф. Ю. І. Палехи. — Київ : Ліра-К, 2018. — 275 с. : рис., табл. — Бібліогр.: с. 209—215.

Для успішного формування, збереження та використання бібліотечного фонду (БФ) слід будувати діяльність на основі вихідних постулатів, спільних для усього циклу

зазначених процесів. Останнє десятиліття бібліотечне фондознавство має позитивну динаміку розвитку, однак розроблення положень щодо бібліотечного фонду, технологічних етапів його формування й зберігання перебуває на висхідній стадії. Для такого розділу фондознавства, що має методологічне спрямування, не сформовано навіть термінологічної бази, яка б орієнтувала в предметі.

Зважаючи на окреслені проблеми, актуальність і практичне значення навчального посібника "Бібліотечне фондознавство", авторами якого є Ю. Палеха, І. Іванова, Л. Черепуха, не викликає сумніву, адже його головним завданням є розкриття суті й структури сучасної системи бібліотечних фондів, аналіз основних процесів їх формування, використання та адміністрування.

Рецензоване видання складається з передмови, чотирьох розділів, тестових завдань, списку використаних джерел і літератури, додатків. Кожен розділ завершують запитання для самоперевірки.

Перевагою посібника є те, що автори наводять чіткі визначення наукових термінів, які застосовують у роботі, а це виключає можливість тлумачень, зумовлених різним розумінням одних і тих самих понять.

Укладачі спираються на тезу, що головним елементом, фундаментом діяльності будь-якої бібліотеки є фонд документів, який не тільки забезпечує можливість продукувати якісні інформаційні продукти й послуги, а й є розпізнавальною сутнісною ознакою інформаційної організації. Стан і структура БФ — це показник розвитку бібліотечної установи, ступінь її інтегрування до глобального інформаційного простору, а отже проблеми забезпечення оперативного й повного доступу до нього користувачів, збереження цих ресурсів є актуальними.

Перший розділ "Теоретичні засади функціонування бібліотечного фонду" містить чотири підрозділи ("Етапи становлення та розвитку бібліотечного фондознавства"; "Бібліотечний фонд як основа функціонування бібліотеки"; "Ознаки, властивості та функції бібліотечних фондів"; "Основні параметри та типи бібліотечних фондів"). Авторський колектив зауважує, що вагоме значення для становлення бібліотечного фондознавства мало формування загальнофондознавчого понятійного апарату, а застосування узагальнювального терміна "фонд" стало важливою передумовою поступової інтеграції й розвитку відособлених до сьогодення теорій.

Для ефективного сприйняття та засвоєння великий обсяг матеріалу подано у формі таблиць (основні етапи розвитку бібліотечних фондів; видові ознаки видань; класифікація неперіодичних видань тощо). Наведено визначення основних термінів і понять ("бібліотечний